

Illustration Anna Nilsson

PEDER WESSEL OCH POJKARNA

Av Mona Stockare

Aldrig hade han sprungit så fort.

Över strandängen, genom byn, uppför kullen och mot trädet.

Hjärtat bankade och det svartnade för ögonen. Men han stannade inte.

Bakom sig hörde han Olas snabba andetag. Per visste att inte heller han hade en tanke på att slå av på farten.

De grep tag i linan samtidigt.

– Du först.

Med vana rörelser klättrade Ola upp och försvann i den gröna trädkronan. Snabbt följde Per efter, balanserade på den grova grenen, som linan var fastknuten i och kröp in i hyddan.

Hela vintern hade de samlat nedblåsta grenar och bräder som flutit in från havet. Till kamraterna hade de sagt att de samlade till påskbrasan, men i hemlighet hade de släpat allt till den stora eken. Under våren hade de byggt och nu när löven slagit ut var kojan helt dold. Det enda som syntes var en liten bit av linan, men det behövdes vassa ögon för att upptäcka den i det täta buskaget.

Uppifrån hade de god utsikt över byn och havet genom titthålen de borrarat upp.

Ingen i hela byn visste var de fanns.

Ola flämtade fortfarande, när han sjönk ner på golvet

– Såg du deras skepp? Jag kunde inte se hur många master hon hade och heller inte om hon förde några kanoner.

– Jag är helt säker på att det inte var Löwendals Galei, Per skakade på huvudet, jag tyckte att den här var tvåmastad och mycket mindre. Nej, jag tror inte att det är Peder Wessel. Det måste vara andra pirater.

Ola lutade sig fram mot det lilla hålet i väggen och tittade ut.

– Men de har redan satt en jolle i sjön och är på väg in mot land.

– Det är helt säkert silvret de är ute efter. Alla pirater på hela Kattegatt måste ha hört hur det gick för Peder Wessel sist han var här. Ingenting fick han med sig. Allt är kvar. Sådant sprids med vinden och silverskatter drar sjörövare som honung drar getingar.

De satt tysta en stund men båda tänkte på hur det hade varit den dagen då den fruktade Peder Wessels fregatt, Löwendals Galei, siktades vid Vingaskär. De kom ihåg allt som om det varit igår.

Det var Jacob Smed som slagit larm tidigt på morgonen om att ”Kattegatts Skräck”, som den också kallades hade ankrat upp innanför Väderön. Ola och Per hade liksom de andra i byn skyndat ner till stranden. De kunde alla se hur en liten slup sattes ut från det stora skeppet och med kraftiga årtag roddes mot land. På aktertoften satt en ung man vars långa hår fladdrade för vinden. I handen blänkte hans värja.

Jacob Smed kallade till sig Per och sa med lugn röst

– Du som är snabb i benen, spring upp till smedjan. Soldaterna som kom igår kväll är kvar där. Jag har skot deras hästar på morgonen och de har säkert inte hunnit iväg. Tala om att Peder Wessel är på väg in och att vi behöver deras hjälp. Säg också åt dem att vänta tills de ser att hela roddargänget kommit upp på stranden, då blir det lätt att omringa dem. Sedan är det slut med den store Sjöhjälten där ute och kanske kan vi också beslagta hans skepp. Men spring fort. Det sitter goda roddare i slupen. Smeden gav tecken åt pojken att ge sig av.

Men allt gick inte som planerat den gången.

När soldaterna kom galopperande mot stranden fick matroserna syn på dem och flydde förskräckta ut i vattnet, tog sig upp i slupen och rodde så fort de kunde ut mot sitt skepp. Kvar stod den unge mannen med det flygande håret, Peder Wessel, omringad av soldaterna.

– Nu du sturske kaptenslöjtnant, nu är det slut med dina härjningar här och på alla andra ställen. Du och dina mannar har plågat oss tillräckligt. Nu skall du få se ett svenskt fängelse från insidan.

Löjtnanten satt kvar på sin häst medan han talade till den unge mannen.

– Jag ger mig och jag ångrar vad jag gjort mot er. Se här tag min värja.

Peder Wessel sänkte huvudet och sträckte fram sitt vapen.

Per och Ola såg hur en av soldaterna gick fram för att ta hans vapen. I samma ögonblick, som soldaten sträckte fram handen höjde Peder Wessel värjan och högg av hans hand.

Ett sus gick genom folkhopen, soldaterna stod som förlamade och tittade på sin kamrat. Men den som handlade snabbt det var Peder Wessel. Han tog sig ut mellan hästarna och kastade sig i vattnet. Samtidigt vände han sig om och ropade

– Inte den här gången heller!

Med kraftiga simtag och värjan i munnen försvann han ut mot sitt skepp.

Soldaterna som red efter honom fick vända om när vattnet nådde hästarna upp till halsen. Då man äntligen hade laddat bössorna och sköt efter honom hade han redan klättrat ombord.

Det var sant, de hade inte lyckats fånga honom den gången heller.

Men alla som stod kvar på stranden visste att han skulle komma tillbaka.

Kyrksilvret lockade.

Och nu bara fyra veckor senare hade pojkarna sett hur ett skepp kommit seglande och kastat ankar en bit från land.

Var det redan dags för ett nytt sjörövaranfall?

Ja, Per och Ola var säkra på att de som satt i roddbåten var ute efter att stjäla från de fattiga Torekovsborna.

– Far säger att den stora kistan med kyrksilvret skulle ha gömts undan. Alla vet att den står i sakristian och att nyckeln ligger under altarduken. Per såg bekymrad ut.

– Men kyrkan är ju alltid låst och den dörren är inte lätt att banka upp, om man inte har yxor eller andra starka don med sig.

– Det är väl just det dom har, de som kommer för att stjäla. Du tror väl inte de har seglat iväg för att röva och glömt verktygen hemma. Per lät irriterad.

Med ett ryck for han upp, böjde sig över Ola och nästan skrek
- Men jag vet ju var nyckeln till kyrkans bakdörr finns. Det vet jag ju precis!

Ola tittade frågande på sin kompis

– Vad, hur kan du veta det?

– Den hänger ju där hemma i fars skåp. Jag har sett var han tar den var söndag när han skall ringa till gudstjänst och han är alltid noggrann med att hänga tillbaka den.

Ola hoppade upp.

– Jag fattar hur du tänker. Vi måste göra något.

Han kikade ut genom det lilla hålet

– Om vi hinner, alltså. Roddbåten har redan hunnit halvvägs till land.

– Vi måste hinna. Jag springer hem efter nyckeln och sedan snabbt upp till kyrkan. Under tiden letar du upp ett par säckar, som vi kan samla silvret i och så ses vi vid bakdörren. Vi kommer att klara det! Kan du se deras miner, när de öppnar kistan och allt är borta.

Per var redan ute ur hyddan, grep tag i linan och firade sig ner. Ola såg honom försvinna bland de låga tallarna, snabb som en vessla.

Det var ingen konst att hitta säckar. Redan i trädgården till det första huset låg en hel hög. Ola snappade åt sig de som låg överst och rusade vidare mot kyrkan.

Gatorna låg öde. Alla väntade nere vid stranden. Men för säkerhets skull gömde han sig bakom en gravsten, när han kom in på kyrkogården.

Det dröjde inte länge innan han hörde gruset knastra och såg Per komma springande.

– Här, viskade Per, här har jag den. Men vi har inte mycket tid på oss. Jag kunde tydligt se roddbåten, när jag sprang förbi på stranden. Den är nära nu. Och det är helt säkert inte Peder Wessel. Alla som rodde hade lapp för ena ögat och trekantiga snibbar bundna om pannan. Det här måste vara riktigt grymma sjörövare.

– Kunde du se dem så tydligt. Men så snabba dig med nyckeln då. Ola kunde knappt stå still medan Per försiktigt satte nyckeln i hålet.

– Lyft litet i dörren, medan jag vrider om. Far säger att den griper och att man får vara stark för att kunna låsa upp. Litet till. Nej, det går inte.

– Låt mig försöka. Ola lyfte i handtaget samtidigt som han lirkade med nyckeln och med ett klick gick låset upp.

– Om du baxar fram kistan, så hämtar jag kistenyckeln under altarduken.

Ola tittade sig omkring. På väggarna i det låga, lilla rummet hängde prästskrudar i olika färger. De nådde från taket ända ner till golvet. För ett ögonblick tyckte han att de rörde sig, att det såg ut som om de skulle kasta sig över honom. Han hade ju egentligen inte lov att vara här.

Fort vände han sig mot den stora kistan och utan att titta upp föste han fram den mitt på golvet.

Tillsammans lyfte de upp det tunga locket.

Där fanns det!

Allt det som Kattegatts pirater ville åt.

Ljusstakarna, som fader Magnus satte på altaret till jul.

Bägaren med den konstiga texten på, som man drack vin ur vid gudstjänsterna.

Och där låg den stora guldklädda skålen, som man tagit från danskarna i sista kriget. Alla visste att danske kungen ville ha tillbaks den och att Peder Wessel lovat honom att det inte skulle dröja innan han förde den till Köpenhamn. Kaptenens ära stod på spel och kung Fredrik var inte att leka med om han blev lurad eller besviken.

Det fanns mycket annat i kistan, små koppar och fat i silver, guldkors med långa kedjor och andra mindre saker som glänste vackert.

Försiktigt plockade de ner guldsålen och bägaren i den ena säcken och resten i den andra, fällde ner locket och sköt tillbaks kistan på sin plats.

Först nu pratade de med varandra

– Vi hann, sa Per.

– Vi klarade det, sa Ola

Solen höll på att gå ner därute. Snart skulle det vara mörkt och det skulle bli enkelt för dem att smyga iväg.

I samma stund som de lyfte upp säckarna på ryggen hörde de slagen mot kyrkdörren. Hårda, kraftiga hugg från yxor mot det tunga järnlåset.

– Ut genom bakdörren, viskade Ola

- Men om de omringat kyrkan tar de oss direkt. Vi måste gömma oss. Men var?
- Jag vet, viskade Ola. Prästkläderna! Vi kryper in i de långa dräkterna där de hänger och trycker upp oss tätt intill väggen. Vi är så smala att ingen kommer att märka att vi står därinne. Skrudarna har ju flera lager och räcker ända ner på golvet.
- Men säckarna då?
- Den med skålen kan jag få plats med om jag tar den där dräkten med den stora svarta kappan. Den andra säcken lägger vi vid bakdörren. Då ser det ut som om vi slängt den ifrån oss och stuckit när vi hörde dem.
- Men...
- Det kan inte hjälpas. Räddar vi guldsålen och oss själva får vi vara nöjda.

Ola kastade den ena säcken mot bakdörren, tog den andra och kröp in under en lila dräkt med svart kappa ovanpå. Per stod kvar ett ögonblick och tänkte att Ola gått upp i rök. Ingenting hade ändrats på prästkläderna.

Därefter dök han själv in under den gröna dräkten som hängde närmast dörren.

Hela tiden hörde Per och Ola slagen mot låset. Sedan röster och steg som närmade sig.

Det var omöjligt att se genom det tjocka tyget. De kunde bara lyssna och gissa vad som hände därutanför i rummet.

– Här är kistan. Fram med den.

Rassel och gnissel, när kistan baxades fram igen.

– Men vad nu? Den är ju tom! Någon har varit här och rövat från oss!

Samtidigt hördes en annan röst

– Hitåt! Se vad som ligger här! Någon måste precis ha varit här. Vi skrämde dem säkert. De lämnade skatten och räddade sig själva. Allt är packat och klart. Det är bara att ta säcken och ro ut till båten.

– Men var är Kapten? Han vill säkert se vad som finns.

En grov röst hördes nu ropa

– Kapten Wessel, kom hit och se vad vi har hittat.

Både Per och Ola stelnade till inne i sina dräkter.

Kapten Wessel!

Det var alltså ändå Peder Wessel som var här. Med lapp för ögat och näsduk som dolde ansiktet. Dessutom hade han kommit seglande med ett främmande skepp. Allt detta hade han säkerligen ordnat för att inte bli igenkänd och anklagad för stöld av kyrkskatten.

Nu närmade sig någon med snabba steg och en ljusare röst hördes

– Öppna säcken, Jens. Låt mig se den vackra skålen som Kung Fredrik väntar på. Nå, men så skynda på. Det där krafset bryr jag mig inte om. Vad menar du? Finns inte skålen och inte heller den fina bågaren?

Nu skrek den ljusa rösten ilsket

– Men hur och vem?

– Bakdörren där!

– Olåst!

– Ut, alla! De kan inte vara långt borta. Sök på kyrkogården, i husen nere i byn, bland träden i strandskogen. Men kom inte tillbaks utan kungens karott!

Per och Ola kunde höra hur många fötter klampade iväg.
Dörren slog igen och allt blev tyst.

Men ingen av pojkarna rörde sig trots att det började bli olidligt varmt därinne i ylletyget.

Efter en stund hörde de metallskrammel och förstod att någon, antagligen Peder Wessel själv samlade ihop det som fanns i säcken. Därefter snabba steg som försvann ut i kyrkan. Den tunga kyrkporten slog igen med en smäll.

Först då rörde det sig i prästkläderna och båda kröp fram.

– Puh! Det var nära ögat.

– Men nu snabbar vi oss till hyddan och där stannar vi tills vi ser hans skepp ge sig iväg.

Per tittade försiktigt ut genom bakdörren.

– Ingen här. Nu sticker vi.

– Minns du vad Peder Wessel sa sist han var här? Det samma kan vi säga nu.

– Inte den här gången heller!

De skrattade tyst.

Nej, han hade inte lyckats fånga den förgyllda skålen den här gången heller.

Men samtidigt visste de.

Han skulle försöka igen.

Illustration Anna Nilsson

